

48

HIZTEGI BATUA

arraun - azuzena

arraun
     arrauncan (ari, ibili,...)
arraunketa
arraunlari
arrautza
     arrautzopil
arraxin *Ipar* = erretxina
arraza
arrazional
arrazoi Egokiago *arrazoi duzu* cdo *arrazoia duzu*, *arrazoia daukazu* baino
arrazoibide
arrazoiketa
arrazoimen
arrazoinamendu *Ipar* = arrazoibide
arrazoitu, arrazoi(tu), arrazoizten
arrazoizko
arre 1 'kolorca'
arre 2 agindu hitza
arriba
arregaketa* e. ureztapen
arren
     arren egin
     arrenka
arrenka
arrenkura* e. arrangura
arreta
     arretaz
     arretazko
arretatsu
arretaz
arrimatu, arrima, arrimatzen
arrimu 1 *Heg* 'laguntza' 2 *Ipar Zah* 'ordena, moldaketa'
arriskatu, arriska, arriskatzen
arrisku
arriskugarri
arriskutsu
arro *Deba* ibaiaren *arroa*
arroa pisu neurria *hamabi arroako zerria*
arroila

arroka (ez da itsasokoa edo itsasertzekoa bakarrik)
arront*, e. **arrunt**
arroltze h. **arrautza**
     arroltzopil h. **arrautzopil**
arropa
arrosa
arrosario
arrosel
arrotz
arroz
arroztegi 'Etxegabeentzat eta izan ohi den ostatu doakoa'
arroztu, **arrotz/arroztu**, **arrozten**
arrubi*, e. **arrabio**
arrubio*, e. **arrabio**
arrunt
     arruntean 'eskuarki, gehienetan'
arta 'arreta, ardura'
artaburu
artajorra
artalde
artale
artatu, **arta(tu)**, **artatzen**
artatxiki
artatzaile
artazi = **aiztur** = **guraize** (pl)
artazuriketa
artazuritze
arte 1 posposizioa (*bihar arte*; *zu isildu arte*)
arte 2 tartea, bitartea (*etxetik lantegirako arte horretan gertatua*)
arte 3 1 'amarrua'; 2 'trebetasuna'; 3 'ertia'; 4 'animaliak harrapatzeko tresna'
arte 4 zuhaitz mota (*Quercus ilex*)
artean
artega
artegai* e. **artelan**
artegatasun
artegatu, **artega(tu)**, **artegatzen**
artegi
artegintza
arteka
arteko
artelan
artelatz *Quercus suber*
artelazki = **kortxo**
arteria
artetsu
artez
artezkari
artezkaritza
artezki 'trebeki'
arteztasun 'zuzentasuna'
arteztu, **artez(tu)**, **artezten** 'zuzendu'
artifizial
artikulazio
artikulu
artile
artileria* e. **artilleria**
artilleria
artisau = **eskulangile** ('artisau' hitza berriki asmatua da)

artisautza = eskulana, eskulangintza (cf 'eskuzko lanak')

artista

artistiko

artizar

artizki

arto

arto bizar, arto-bizar

arto buru, arto-buru

arto irin, arto-irin

arto jorra, arto-jorra

arto landa, arto-landa

arto zuritze, arto-zuritze

artxibari* c. artxibozain

artxibatu, artxiba, artxibatzen

artxibo

artxibozain

artxiduke

artzain

artzaingo

artzaintza

artzapezpiku

asaba

asaldatu, asalda, asaldatzen

asaldu

asaldura h. asaldu

asaskaldi

asaskatu, asaska, asaskatzen

ase, ase, asetzen, aseko

asebete, asebete, asebetetzen

aseezin

asegarri

aseguratu

aseguru

asetasun

assignatura* c. ikasgai, irakasgai

asimilazio

aska

askari

askatasun

askatu, aska, askatzen

aske

aski

aski izan

asko

askotan, askoz... ago

askojakin

askotan

askotxo

askoz (ere)... ago

askozaz (ere)... ago

asmakari 'asmakizuna, aurkikundea'

asmaketa

asmakizun

asmatu, asma, asmatzen

asmatzaile

asmo

asmotan

asmotan

asots *Naf*

aspaldi

aspaldian

aspaldidanik

aspaldiko

aspalditik

aspalditxo

aspaldixko

aspektu

aspergarri

aspertu, asper, aspertzen 1 *Heg* da du ad gogaitu, nekatu *aspertu* naiz *oraintxe etxe honetan*; *ez zaitut gehiago aspertuko horrekin*; 2 *Ipar zah* zaio ad mendekatu *aspertu* *natzaio odoleraino*

aspil* e. azpil

astakeria

astakilo

astakume

astaña

astapotro

aste

astearte

asteazken

astekari

astelehen

astero

asti

astigar *Acer* sp

astinaldi

astindu, astin, astintzen ad (eta iz *gaurko guraso askok ere merezi dute astindu ederra*)

astiro

astitsu *Bizk*

asto

astro = argizagi

astrologia

astronomia

astun

astundu, astun(du), astuntzen

astuntasun

asuin* e. asun

asun *Urtica*

asurantz *Ipar*

asurantz *hartu*

aszensore* e. igogailu

aszetika

at

atabal

ataburu* e. ateburu

ataka

atal

atari

atarramentu

atarte

ate 1

ate 2 *Zub* meta, pila

ateburu

atera, atera, ateratzen

aterabide

ateraldi

aterbe* h. aterpe

atergabe
     atergabeko
ateri
aterki
aterpe
aterrune
atertu, ater, atertzen
atezain
atezaindegi
atezantza* e. **atezaintza**
atlantiko, 'Ozeano Atlantikoa' (*Atlantiko Ozeanoa')
atlas
atleta
atletismo
atmosfera
atoc* c. **atoi**
atoi
     atoian eraman
atomiko *bonba atomikoa*
atomo *atomo bonba, atomo egitura*
atondo
atundu, aton, atontzen
atorra
atotsi, atots(i), atosten
atrapatu *Bizk* (berria) h. **harrapatu**
atrebentzia
atrebitu, atrebi, atrebitzen Lgart (lagunartekoa)
atributu
atrizio = **beldur damu, beldur-damu**
atseden 1 iz, 2 ad bezala (*atsedeten (egon,...)*) bezalako esapideetan erabiltzen da. Gutxi erabilia)
     atseden hartu
atsedenaldi
atsedendu, atsedendu(du), atsedentzen
atsedenleku
atsedentoki
atsegin izond eta iz
     atsegin hartu
     atsegin egin
     atsegin eman
     atsegin izan (*du* eta *zaio* ad)
atsegindu, atsegin(du), atsegintzen da du ad
atsegingarri
atsegintasun
atsekabe
     atsekabe(a) hartu
     atsekabe(a) eman
atsekabetu, atsekabe(tu), atsekabetzen
atsitu *Bizk* = kirastu batez ere izond
atso (hitz markatua da, gutxiespen balioa du eskuarki, eta ezin erabil daiteke *adineko*-ren sinonimo oso balitz bezala)
atsotitz = **errefraua, esaera zahar**
atsotu, atso(tu), atsozten
atun *Thunnus*
     atungorri
     atunzuri
     atuntxiki
atuneta
atunketa

atunketari
atx! 'harridura, ezustea, mina' adierazteko interjekzioa
atxakia* e. **aitzakia**
atxeki* e. **atxiki**
atxiki, **atxiki**, **atxikitzen**, **atxikiko**
atxikiarazi, **atxikiaraz**, **atxikiarazten**
atxikimendu
atxilo
atxiloketa
atxilotu, **atxilot(u)**, **atxilotzen**
atxilotze
atximur
     atximur egin
atximurka
     atximurka egin
atximurkatu
atxitu* e. **atzitu**
atxurdin* e. **haitzurdin**
atzamar *Bizk* batez ere h. **atzapar**
atzapar
atzaparka
atzaparkada
atzaparkatu, **atzaparka(tu)**, **atzaparkatzen**
atzarri gaur izond eta ad
atzartasun
atzartu, **atzar**, **atzartzen** gaur bakarrik ad
atzazal *Bizk* batez ere h. **azazkal**
atze 1 iz, 2 izond
atzealde
atzekari Matematikan, filosofian, hizkuntzalaritzan erabiltzeko
atzelari 'kiroletan atzean jokatzen duen jokalaria'
atzeman, **atzeman**, **atzematen**, **atzemanen/atzemango**
atzen B-G h. **azken**
atzendu, **atzen(du)**, **atzentzen**
atzera 'berriro, ostera'
atzeraka
atzerakada
atzerakarga
atzerakoi
atzerakuntza
atzerapen
atzeratu, **atzera(tu)**, **atzeratzen**
atzerarazi, **atzeraraz**, **atzerarazten**
atzerri
atzerrialdi = **erbestealdi**
atzerriatu, **atzerriara**, **atzerriaritzen**
atzerritar
atzesku
atzipe egin* e. **atzipetu**
atzipetu, **atzi**pe, **atzipetzen**
atzitu, **atzi**, **atzitzen** (joskera hau da: *bi erbi atzitu dituzte oihanean*)
atzizki
atzo
auhen
auhendagarri
auhendatu, **auhenda**, **auhendatzen**
aukera
     aukeran

aukerako
aukeratu, aukera(tu), aukeratzten
aulki
auma *Bizk* h. *antxume*
aunatu* e. *unatu*
aunitz h. *anitz*
aupa
aupada
aupatu, aupa(tu), aupatzten
aurizki, aurizki, aurizkitzen *Zah* ('oinkatu, zapaldu')
aurka
     aurka egin
     aurkako
aurkako
aurkari
aurkezle
aurkezpen
aurkeztu, aurkez, aurkezten
aurki 1 iz *infrentzu*-ren aurkakoa
aurki 2 adlag 'laster'
aurkibide
aurkikunde
aurkikuntza
aurkintza
aurkitu, aurki, aurkitzen
aurkitzaile
aurpegi
     aurpegi(a) eman
     aurpegira bota
     aurpegira eman
aurpegiera
aurpegiratu, aurpegira(tu), aurpegiratzten
aurre
aurrealde
aurrekalde* e. *aurrealde*
aurreikus, aurreikus, aurreikusten h. **aurrez ikusi**
aurreikuspen
aurreiritzi
aurrekari Matematikan, filosofian, hizkuntzalaritzan erabiltzeko
aurreko
aurrekontu
aurrelari
aurren 'lehen'
aurrena adlag 'lehenik'
aurreneko
aurrenik 'aurrena, lehenik'
aurrera
aurrerabide
aurrerago
aurrerakada
aurrerakarga
aurrerako
aurrerakoi
aurrerakuntza
aurrerantzean
aurrerapen
aurreratu, aurrera(tu), aurreratzen
aurreratze

aurreku
aurrekulari
aurretiaz
aurretiko
aurrez
aurrezki
aurrezki kutxa
aurrezki-kutxa
aurreztu, aurrez(tu), aurrezten
aurrizki
aurten
aurtiki, aurtiki, aurtikitzen (*lpar*) h. **jaurtiki**
aurtikiarazi, aurtikiaraz, aurtikiarazten
aurtikika *birao aurtikika ibili; ostiko aurtikika hasi*
aurtikitzaile
ausardia
ausarditsu
ausarkeria
ausarki 1 ausardiaz 2 ugari
ausart
ausartasun
ausartu, ausart(u), ausartzen
ausartzia h. **ausardia**, **ausartasun**
ausaz
ausente e. **absente**
ausentzia e. **absentzia**
ausiabar h. **ausiabantza**
ausiabantza
ausiki 1: ausiki, ausikitzen ad *erleak inor ausikitzen duenean, ausikitzenago du bere burua*
ausiki 2 iz *zakur horrek erausi gutxi, baina ausikia prest; kontzientziaren ausikia*
ausiki egin
ausikika
ausikilari
ausin* e. **asun**
auska *Bizk*
auskan egin: borrokan egin
auskalo
ausnar* e. **hausnar**
autarkia
auto = **automobil**, **beribil**
autoargi* e. **auto argi**, **auto-argi**
autobia ('Espainiako *autoviak* oraingoz izendatzeko')
autobide
autobus
autobus geltoki, **autobus-geltoki**
autoeskola
autogidari* e. **gidari**
autokar
autokrata
automata
automatiko
automatikoki
automobil = **auto**, **beribil**
autonomia
autonomo
autore
autoretza
autoritate

autorizatu, autoriza, autorizatzen h. **baimena eman**

autozerbitzu

autu, *Bizk* 'solasa'

autuan

auzapez L-BN

auzi

auzilari

auzitegi

auzo 1 = 'auzotegi'

auzo 2 = 'auzokoa'

auzo lan* e. **auzolan**

auzoko

auzolan

auzotar

auzotegi = **auzo**

auzune

axal adierazkorra; ik **azal**

axanpa

axola

axola izan *Ez dut horren axolarik*

axolazko

axola izan

axolagabe

axolagabekeria

axolagabetu, **axolagabe(tu)**, **axolagabetzen**

axolatu, **axola(tu)**, **axolatzen**

axolazko

axuant *Ipar* 'alkate ordea, alkate ordea'

axuri

aza

azaburu

azafrai

azal

azaldu, **azal(du)**, **azaltzen**

azaleko

azalera Geom neurria adierazteko erabiltzen da soilik - bestetarako, *azal* (leun, zakar ...), *gainazal*, *eremu* (lurralde batena, adib), etc. daude; ik **area**

azaleratu, **azalera(tu)**, **azaleratzen**

azalore

azalpen

azaluskeria

azantz

azao

azarkeria

azaro

azartasun *Bizk* batez ere h. **ausartasun**, **ausardia**

azartu, **azar**, **azartzen** *Bizk* batez ere h. **ausartu**

azazkal

azazkatu* e. **asaskatu**

azeituna* e. **oliba**

azeleragailu

azelerazio

azelga* e. **zerba**

azenario

azentu

azeri

azerikeria

azido

azidotasun**azienda**, 'ganadua'

azienda beltz

azienda gorri

azienda larri

azienda xehe

azienda zuri

azieta *lpar* = plater Heg**azkar 1** indartsu**azkar 2** laster, arin, buruargi**azkarkeria****azkarki****azkartasun****azkartu**, azkar(tu), azkartzen**azkazal** h. azazkal**azken**

azken batean

azken buruan

azken finean

azkenean

azkeneko

azkenekoz

azkenez

azkenik

azken nahi = hilburuko, testamentu**azken-nahi** = hilburuko, testamentu**azkenaldi****azkendu**, azken(du), azkentzen**azkenean****azkeneko****azkenekoz****azkenez****azkengabe** izond**azkenik****azkenki****azkentze****azkon 1** gezi txikia; 2 azkonarra**azkonar** *Meles meles***azkordin** ospela**azkortu**, azkor(tu), azkortzen**azkura****azoka****azote** = zigor**azpantar****azpi 1**, aziendarekin erabiltzen dena

azpiak egin

azpiak atera

azpi 2

azpiko arropa

azpiko gona

azpiak jan

azpian hartu

azpikoz gora

azpitik eduki

azpialde**azpibide****azpiegitura****azpigarri**

azpijale
 azpijan
 azpijoko
 azpikeria
 azpiki
 azpiko
 azpil
 azpilan
 azpildu, azpil(du), azpiltzen
 azpildura
 azpimarkatu* e. azpimarratu
 azpimarratu
 azpimultzo
 azpiratu, azpira(tu), azpiratzen
 azpizun
 aztal
 aztalka
 aztapar h. atzapar
 aztarna
 aztarnategi
 aztarren h. aztarna
 aztarrika
 azterbide
 aztergai
 azterketa
 azterkizun
 azterkuntza* e. indusketa ('excavaciones' adierakoaz)
 aztermakina* e. indusmakina ('excavadoras' adierakoaz)
 azterren* e. aztarren
 aztertu, azter, aztertzen
 aztertzaile
 azti
 aztiatu, aztia, aztiatzen
 aztikeria
 aztoramen
 aztoratu, aztora, aztoratzen
 aztore *Accipiter gentilis*
 aztura
 azufre* e. sofre
 azukre
 azukre ontzi
 azukre-ontzi
 azukreztatu, azukrezta, azukreztatzen
 azuzena h. zitori

(Euskaltzaindiak, Gasteizen, 1995.eko azaroaren 24an onartua)